

Kapital er vigtig for produktiviteten

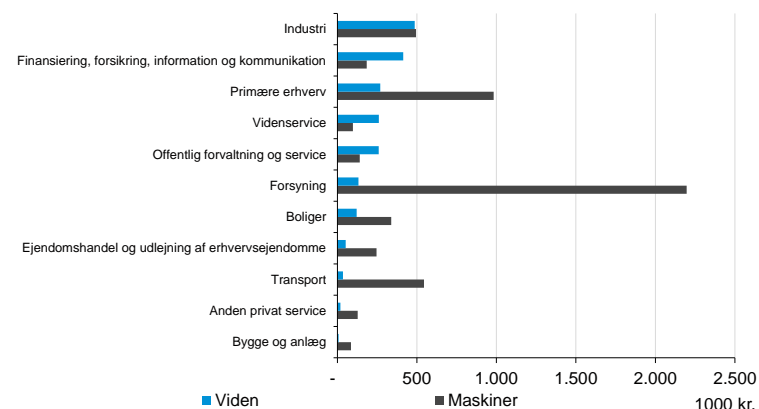
Stort set al produktion kræver en eller anden form for kapital i form af viden, maskiner og værktøj, transportmidler samt bygninger og anlæg. I store dele af økonomien og specielt i de mindre virksomheder er kapitalindsatsen dog lav. Indsatsen af kapital har stor betydning for produktiviteten.

Høje danske omkostninger stiller krav til produkter og produktionsprocesser

Hvis man vil producere i et land, med så høje omkostninger som Danmark, og fortsat kunne klare sig i den internationale konkurrence, er man nødt til at have nogle særlige produkter eller nogle særlige produktionsprocesser. Dette stiller typisk krav om et højt indhold af viden i produkterne eller om nogle gennemautomatiserede produktionsprocesser.

Kapital i form af viden og maskiner

Kapital per beskæftiget

Kilde: Danmarks Statistik

Højt vidensindhold opnås ofte via forskning og udvikling

Et højt indhold af viden kræver typisk investeringer i forskning og udvikling og dermed et kapitalapparat i form af intellektuelle rettigheder. Gennemautomatiserede produktionsprocesser kræver typisk investeringer i form af maskiner og it-udstyr og dermed et kapitalapparat i form maskiner og ict-udstyr mv.

Kapital i form af viden findes især i industrien, og det offentlige

Generelt er der en stor spredning i kapitalanvendelsen¹ på tværs af erhverv. Dette gælder også for kapital i form af intellektuelle rettigheder, der ellers må betragtes som tværgående på nogenlunde samme måde som anvendelse af it. Intellektuelle rettigheder findes især i industrien, offentlig forvaltning og service, finansiering, forsikring, information og kommunikation samt vidensservice. Intellektuelle rettigheder består især af forskningsresultater, patenter samt ejendomsret eller brugsret til software.

Industrien tegner sig for halvdelen af den private videnskapital

Den offentlige forskning er ganske betydelig, hvorfor de offentlige forskningsinstitutioner ligger inde med en betydelig kapital i form af viden. Industrien tegner sig for omkring halvdelen af den private videnskapital, og det er også her, der er den største videnskapital per fuldtidsbeskæftiget. Dog tæt fulgt af finans- og kommunikationssektorerne.

Virksomhedernes kapitalanvendelse, mio. kr.

	Intellektuelle rettigheder	Maskiner og ICT-udstyr mv	Transportmidler	Erhvervsbygninger	Anlæg	Boliger og stambesætninger	Kapital i alt
Primære erhverv	18.388	66.982	5.234	133.203	78.457	8.399	310.663
Industri	131.436	133.574	9.283	196.273	3.084	-	473.650
Forsyning	2.811	46.534	2.596	63.124	246.437	-	361.502
Bygge og anlæg	1.283	14.861	13.551	20.683	5.535	-	55.913
Transport	4.540	71.203	166.784	76.687	85.601	-	404.815
Finansiering, forsikring, information og kommunikation	68.675	30.547	8.300	61.199	69.434	-	238.155
Offentlig forvaltning og service	177.365	96.124	13.374	418.149	250.363	-	955.375
Ejendomshandel og udlejning af erhvervsjendomme	1.348	6.397	1.477	212.618	7.596	-	229.436
Boliger	1.830	5.110	316	-	717	2.807.511	2.815.484
Vidensservice	40.225	14.989	4.286	22.158	188	-	81.846
Anden privat service	14.584	97.042	72.407	132.155	7.239	-	323.427
I alt	462.485	583.363	297.608	1.336.249	754.651	2.815.910	6.250.266
Privat sektor	285.120	487.239	284.234	918.100	504.288	2.815.910	5.294.891

Kilde: Danmarks Statistik

Flest maskiner ved forsyning, primære erhverv og transport

Indsatsen af maskiner og ICT er helt afgørende for, hvor effektivt der kan produceres. Kapital i form af maskiner og ICT-udstyr anvendes i særlig grad i forsyningssektoren, de primære erhverv og transportsektoren. Målt på maskinkapital per beskæftiget kommer industrien først ind på en 4. plads blandt de medtagne sektorer.

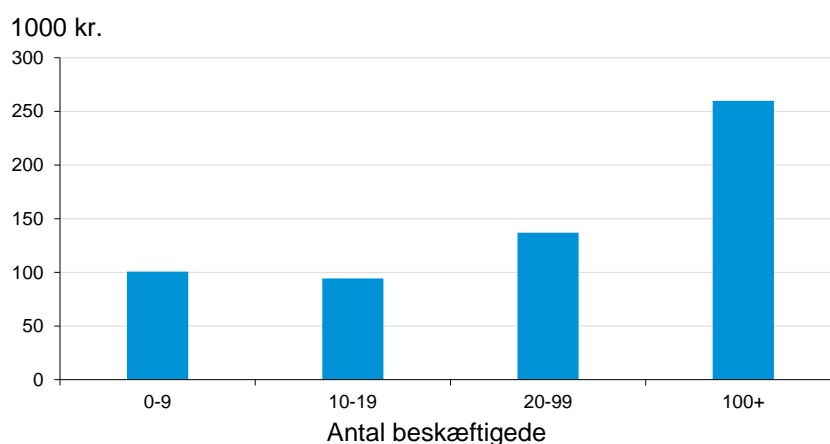
¹ Kapitalapparatet opgøres i anskaffelsespriser eller i genanskaffelsespriser. Sidstnævnte tager højde for nedslidning og inflation. I denne artikel anvendes der konsekvent genanskaffelsespriser. Alle tal er kapital ultimo 2015. Beskæftigelsen er for året 2015.

Store virksomheder bruger meget mere kapital end små

Kapitalindsatsen varierer ikke kun mellem erhverv, men også inden for erhverv. Der er således en meget forskellig grad af kapitalindsats mellem store og små virksomheder inden for industrien. På de store virksomheder er der meget mere maskinkapital per medarbejder end der er hos de små virksomheder². Dette er en væsentlig årsag til, at de store virksomheder er langt mere produktive end de små.

Maskinkapital per beskæftiget i 2014

Fordelt efter virksomhedsstørrelse, industrivirksomheder

Kilde: Danmarks Statistik

Viden, maskiner og transportmidler kræver flere investeringer end bygninger

Transportmidler er der naturligt nok særligt mange af i transportsektoren. Men der er også megen kapital i form af bygninger og anlæg, hvilket skyldes, at der indgår megen lagerplads, lige som der indgår havneanlæg³ og de faste forbindelser over Storebælt og Øresund.

Kapital i form af viden, maskiner mv. og transportmidler udgør tilsammen godt 1,3 bio. kr. og dermed nogenlunde det samme som erhvervsbygninger. Det skal dog erindres, at denne form for kapital har en meget kortere levetid end bygninger og anlæg. De årlige investeringer i viden, maskiner mv. og transportmidler er derfor langt højere end investeringerne i erhvervsbygninger og anlæg.

² Kapital per beskæftiget fordelt på virksomhedsstørrelse findes i regnskabsstatistikken, der anvender andre begreber end nationalregnskabet. Niveauerne er derfor ikke sammenlignelige i de to statistikker.

³ Det er vanskeligt at finde ud af, hvor mange af den slags anlæg, der er en del af offentlig forvaltning og service og hvor mange, der er en del af transportsektoren. Dette afhænger af, i hvor høj grad disse anlæg skaber driftsindtægter. Hvis over halvdelen af driftsudgifterne finansieres via private driftsindtægter, er de ikke en del af offentlig forvaltning og service, selv om det offentlige typisk ejer disse anlæg.

Virksomhedernes kapitalanvendelse, tusinde kroner per fuldtidsmedarbejder

	Intellektuelle rettigheder	Maskiner og ICT-udstyr mv	Transport- midler	Erhvervs- bygninger	Anlæg	Boliger og stam- besætninger	Kapital i alt
Primære erhverv	270	982	77	1.954	1.151	123	4.556
Industri	486	494	34	726	11	-	1.752
Forsyning	133	2.196	123	2.979	11.632	-	17.063
Bygge og anlæg	7	85	78	119	32	-	321
Transport	35	544	1.275	586	654	-	3.094
Finansiering, forsikring, information og kommunikation	414	184	50	369	419	-	1.436
Offentlig forvaltning og service	260	141	20	612	367	-	1.399
Ejendomshandel og udlejning af erhvervsejendomme	52	246	57	8.175	292	-	8.822
Boliger	121	339	21	-	48	186.090	186.619
Videnservice	261	97	28	144	1	-	530
Anden privat service	19	128	95	174	10	-	425

Kilde: Danmarks Statistik

Boliger udgør en stor del af den samlede kapital

Boligerne udgør næsten halvdelen af det danske kapitalapparat. De indgår i sektoren boliger, der står for udlejning af boliger, herunder beregnet leje for ejerboliger. Sektoren benytter sådan set ikke boliger i produktionen. Men udlejer dem til beboerne.

Erhvervsbygninger og anlæg udgør også en stor post

De næststørste poster er erhvervsbygninger og anlæg. Der anvendes samlet set for godt 2 mio. kr. af sådan kapital. Også her er der en sektor, der ikke selv anvender kapitalen, men udlejer erhvervsbygninger. Disse indgår dog i produktionen i de erhverv, som de udlejes til.

Mange erhvervsbygninger og anlæg hos det offentlige, i forsyningssektoren, de primære erhverv og transportsektoren

Det offentlige⁴ ejer betydelige mængder af erhvervsbygninger og anlæg. Dette skyldes dog mest, at offentlig forvaltning og service er en meget stor sektor, ligesom det offentlige ejer alle de vejanlæg mv., der stilles gratis til rådighed for borgere og erhvervsliv. Målt per fuldtidsbeskæftiget er det særligt forsyningssektoren, de primære erhverv (grisestalde mv. og boreplatforme) samt transportsektoren, der anvender store mængder af bygninger og anlæg. For udlejning af erhvervsejendomme, er der naturligvis også mange ejendomme per ansat i sektoren, men disse anvendes som nævnt typisk ikke af sektoren selv.

Samlet set mest kapital per beskæftiget ved forsynings, primære erhverv og transport

Når der ses bort fra udlejning, så anvendes der samlet set mest kapital per fuldtidsbeskæftiget i forsyningssektoren, de primære erhverv og transportsektoren. Industrien, finans- og kommunikationssektoren samt det offentlige udgør en midtergruppe med hensyn til kapitalanvendelse. Videnservice, anden service samt byggeri og anlæg anvender en mere beskedne mængde kapital per fuldtidsbeskæftiget.

⁴ Offentlig forvaltning og service har aktiviteter i alle erhverv. Der er ved konstruktionen af tallene her set bort fra offentlige aktiviteter uden for området transport (hvor der optræder mange anlæg, som er en del af offentlig service og forvaltning).

En gennemsnitlig arbejdsplads anvender kapital for 1,4 mio. kr.

Det samlede danske kapitalapparat er på 6¼ bio. kr. målt i genanskaffelsespriser. Det svarer til knap 4 gange de årlige indkomster, der skabes i Danmark. For en gennemsnitlig fuldtidsansat i Danmark er der et kapitalapparat på 1,4 mio. kr., når der ses bort fra kapital i form af boliger.